

DKP'S POLITIK I FORHOLD TIL EF FREM TIL FOLKE- AFSTEM- NINGEN I 1972

Af Jesper Jørgensen

Danmarks Kommunistiske Partis parlamentariske position uden for folketinget gjorde, at dets politik i forhold til EF først og fremmest var et led i en symbolsk kamp om fastsættelsen af værdierne i samfundet. Brugen af billedsprog og skabelsen af diskurser gav sig specielt udtryk i politikken omkring det brede politiske samarbejde samt i den nationale og den antimonopolkapitalistiske argumentation. Særlig potent var den nationalromantiske, symbolske ligestilling mellem EF-modstanden og modstandskampen under den 2. Verdenskrig.

På baggrund af udviklingen i Europa og frygten for at miste eksportmarkederne, der skulle finansiere den igangværende moderniseringsproces, orienterede Danmark sig i løbet af 60'erne mod det Europæiske Fællesskab. Den politiske forberedelse af denne orientering havde dog ikke fundet sted i samme omfang som den økonomiske. Det officielle danske ønske om medlemskab mødte derfor modstand i befolkningen.¹ Afgørende var det, at moderniseringsprocessen havde skabt en strukturel grobund for den senere EF-/EU-modstand, hvori bl.a. kommunisterne fik en ikke ubetydelig rolle.²

“Monopolernes jernhæl”

Lige siden afslutningen på 2. Verdenskrig havde DKP været modstandere af det aktuelle samarbejde med de vestlige kapitalistiske lande i både økonomisk og militær sammenhæng – henholdsvis Marshallhjælpen/OEEC og NATO. DKP havde generelt den holdning, at den politiske udvikling efter krigen var gået den forkerte vej.

Ifølge en programudtalelse fra DKP's 17. kongres 1952 havde besættelsestiden og den deraf følgende frihedskamp været en “glansperiode”, hvor arbejderklassen og folket i “enig front” havde arbejdet sammen i en “historisk kamp for fred og frihed, for folkestyre og selvstændighed”. Efter krigen var det danske folk igen blevet forrådt af “de gamle politikere”, der under krigen havde samarbejdet med tyskerne. I stedet for folket var det nu i virkeligheden de kapitalistiske monopoler, der styrede Danmark. I denne sammenhæng blev medlemskabet af OEEC og NATO derfor opfattet som den danske storkapitals pantsættelse af Danmark til engelsk og amerikansk monopolkapital. Sammenslutninger der i sidste ende var rettet mod Sovjetunionen³ – forbigået, der for kommunisterne beviste missionens rigtighed og bl.a. arbejdede på fredelig sameksistens. Argumentet var altså, at samarbejdspagterne var en trussel mod ønsket om

fred, frihed, folkestyre og selvstændighed. DKP's modstand mod et politisk-økonomisk samarbejde i EF byggede bl.a. på en forlængelse af denne tidligere politik og argumentation.

Det tidligst publicerede bud på partiets EF-politik var *Fællesmarkedet – monopolernes jernhæl* fra 1959 – et optryk af Villy Fuglsangs indlæg i en folketingsdebat samme år. Fuglsang mente, at formålet med EF bl.a. var at skabe en økonomisk basis for NATO, og at der bag dannelsen stod "... i temmelig høj grad Vesttyskland og dets genopstandne koncerner, netop de finansgrupper, som i deres higen efter lebensraum to gange har kastet verden ud i storkrige, og netop Tyskland er som den stærkeste magt den faktor, som vil have størst fordel af et fællesmarked med fri konkurrence over grænserne." En af konklusionerne var derfor, at "... danske arbejdere, såvel ud fra almindelige nationale synspunkter som ud fra deres egen klasse-mæssige interesse i at sikre sig arbejde og anstændige levevilkår, [måtte] modsætte sig dansk tilslutning til fællesmarkedet..."⁴ Allerede her blev grunden altså lagt til en EF-politisk linje, der fokuserede på den nationale selvstændighed og den antimonopolistiske kamp.

Ud over det nationale og det antimonopol-kapitalistiske argument, er partiets forhold til de andre politiske aktører i modstanden central for en samlet forståelse af DKP's politik i forhold til EF.

Det brede politiske samarbejde

I det politiske manifest *Nye veje for Danmark* fra den 22. kongres 1965 opfordredes der til enhedsbestræbelser på venstrefløjen. Der skulle arbejdes for en politik, der gennem neutralitet i forhold til alle blok-dannelser ville sikre Danmarks selvstændighed og åbne for arbejdet for "afspænding, afrustning og sikring af alle folks ligeret og selvstændighed". I sidste ende ville en sådan politik kunne vinde folkeflertallet for "sagen".⁵

I den aktuelle situation kunne opfordringen i 1965 være et udslag af erfaringerne fra den

brede folkelige *Kampagnen mod Atomvåben*, hvor kommunisterne ikke havde haft den indflydelse, de ønskede sig. Årsagerne til dette var bl.a., at de for mange var dybt kompromiterede efter forsvaret af det sovjetiske indgreb i Ungarn i 1956, og derudover svage efter splittelsen i DKP og dannelsen af SF i 1959. De var generelt ikke velkomne i mange sammenhænge, og deres indflydelse havde siden krigen været for nedadgående. Opfordringen pegede dog også fremad. Vietnambevægelsen var så småt ved at udvikle sig. En bevægelse som DKP fik en mere fremtrædende rolle i. DKP nedtonede i den forbindelse sin antikapitalistiske og -imperialistiske kritik og arbejdede for den brede "humanistiske" fløj i bevægelsen, der senere udmøntede sig i samarbejdet med Socialdemokratiet, de radikale, SF og fagbevægelsen i *Vietnam 69*. DKP kom derved til at stå i modsætning til en "politisk" fløj, der mere kompromisløst opretholdt netop den antikapitalistiske og -imperialistiske kritik. Partiets politik medførte en tilbagekomst på den mere etablerede politiske scene. Blandt grundene til accepten af kommunisterne var partiets overførelse af dets stærke organisatoriske styrke til bevægelsen, men også selve DKP's brede samlingsbestræbelser blev værdsat,⁶ hvilket også senere blev fremtrædende i EF-modstanden.

Med udtalelsen, *Veje for venstrekræfterne til demokrati og socialisme*, fra DKP's 23. kongres i februar 1969 fokuseredes der igen på enhedsbestræbelser, men denne gang som modvægt til monopolkapitalismen og til dels Fællesmarkedet. Der opfordredes til, at venstrekræfterne forenedes for at modstå en styrkelse af monopolistiske og reaktionære kræfter. Angående aktionsenhed nævnes der følgende: "De enkelte aktioner vinder styrke ved at indgå som led i en samlende bestræbelse."⁷ Partiets formand Knud Jespersen uddybede udtalelsen med følgende: "I den konkrete situation "Danmark ud af NATO", "USA væk fra Vietnam" er vi forbundsfæller med alle, absolut alle, der kæmper for disse mål." "Aktionsenheden er en metode til at begrænse splittelse og en vej til at udvikle nye centre i arbej-

derklassen og venstrefronten – afgrænsningen er bevægelsens styrke”.⁸ DKP fastholdt altså sin generelle støtte til de brede initiativer til fordel for de mere radikale tiltag, og de praktiske politiske erfaringer blev mere og mere understøttet af teoretiske overvejelser.

DKP's praktiske erfaringer i Danmark og teoretiske overvejelser med politisk, bredt samarbejde blev senere samme år i juni måned yderligere bakket op på den internationale konference af kommunistiske partier i Moskva. I konferencens vedtagne hoveddokument, der som hovedtema havde kampen mod imperialismen (i alle dens forskellige afskygninger), velsignedes det brede samarbejde: “Kommunister, som tillægger arbejderklassens enhed afgørende betydning, udtaler sig for samarbejde med socialister og socialdemokrater med henblik på i dag at oprette et progressivt demokratisk system og i fremtiden at opbygge et socialistisk samfund. De vil gøre alt, hvad de formår, for at realisere dette samarbejde. De går ligeledes ind for samarbejde med andre demokratiske partier og organisationer, som er interesseret i samfundets fornyelse.”⁹ Og videre: “Under forløbet af antimonopolistiske og antiimperialistiske fællesaktioner skabes der gunstige forudsætninger for en forening af alle demokratiske strømninger til en politisk alliance, som på afgørende måde vil kunne begrænse monopolernes rolle i landenes økonomiske liv, gøre ende på stor kapitalens magt og tillige gennemføre fundamentale politiske og økonomiske omdannelser, som giver de gunstigst mulige betingelser for en videre kamp for socialismen.”¹⁰

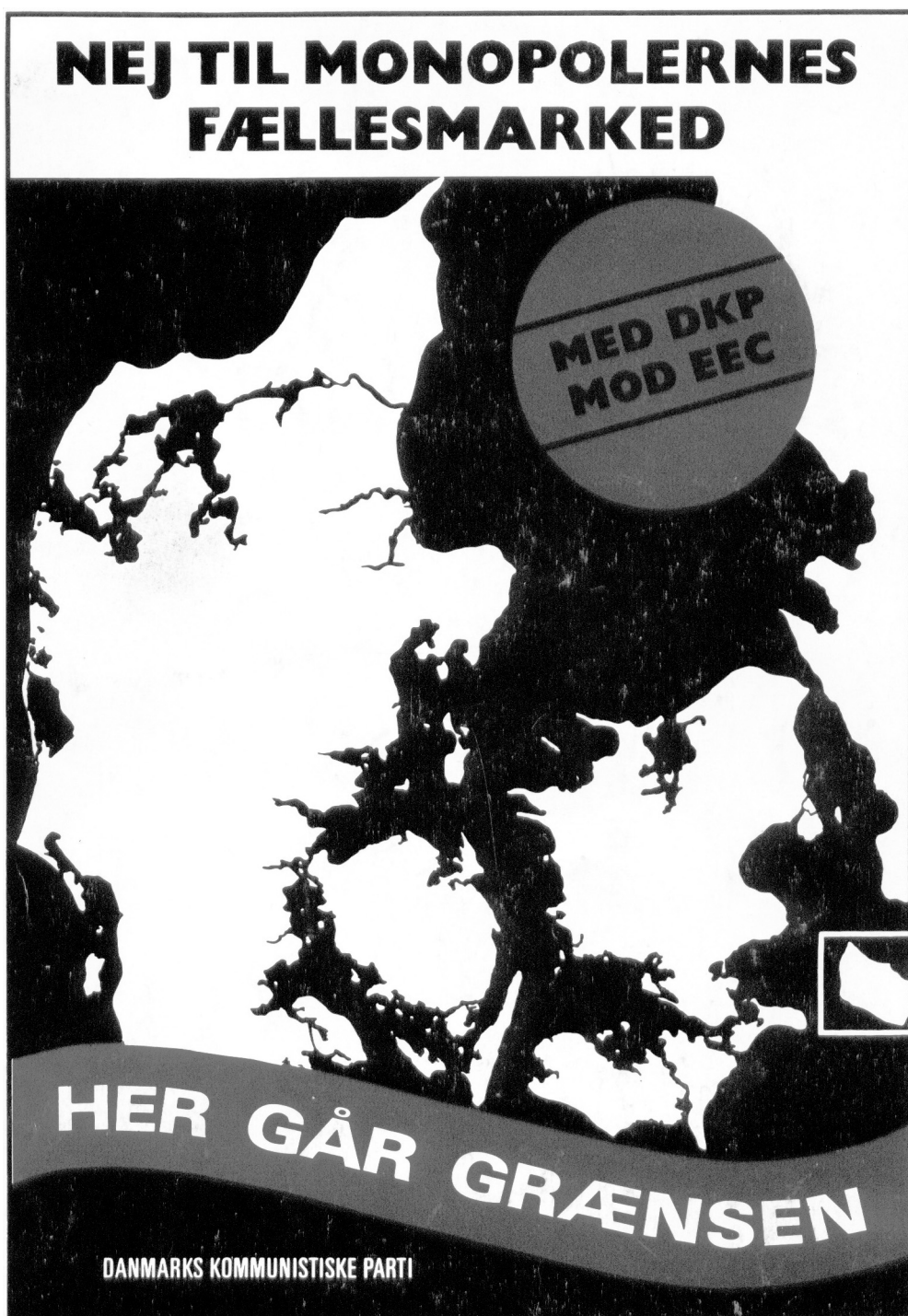
Den teoretiske overensstemmelse med den internationale kommunistiske bevægelse havde uden tvivl stor betydning for DKP's selvforståelse, men man må påpege, at den ikke ændrede DKP's politiske kurs. DKP's brede politiske engagement var allerede påbegyndt inden konferencens afholdelse. Udviklingen inden for partiets praktiske og teoretiske forhold til andre politiske aktører var afgørende for, hvordan partiets arbejde i EF-modstanden udformede sig i den afgørende fase frem til folkeafstemningen.

“Folkemagt mod pengemagt”

I perioden fra 1970 til 1972 blev der også ofte opfordret til en bred folkelig kamp mod Fællesmarkedet. F.eks. udtrykt som i denne udtalelse fra et centralkomitémøde i august 1970: “Alle, der vil fred og demokrati, har fælles interesse i at kæmpe for at opretholde og udvide dansk selvstændighed. Derfor må folk af de forskellige kredse finde sammen i en aktiv modstand mod regeringens Fællesmarkedsplaner!”¹¹ Dannelsen af *Folkefronten mod Rom-unionen* i 1971 og deltagelsen i *Fællesudvalget mod EF-medlemskab/Folkebevægelsen mod EF* fra 1972, hvor flere ledende kommunister fik betydelig indflydelse i forretningsudvalget, skete på baggrund af denne politik.

Juli-august nummeret 1972 af tidsskriftet *Tiden* indeholdt både et referat af en tale af Ib Nørlund holdt på Dimitrov-konferencen, Sofia juni 1972 og en biografisk artikel om Georgi Dimitrov. Formålet var angiveligt at udnytte lejligheden til at legitimere det brede samarbejde i Folkebevægelsen ved at skabe en historisk sammenhæng.¹² Der refereredes til Dimitrovs frembringelse af det teoretiske grundlag for enhedsfronten, folkefronten og den imperialistiske front over for fascismen og krigsfaren, og hvordan han i 1935 på Kommunistisk Internationales 7. verdenskongres anbefalede kommunisterne i de skandinaviske lande, at de “... videreudviklede deres påbegyndte arbejde med at skabe samling om enhedsaktioner i bestemte sager, hvorom der var fælles opfattelse mellem dem og andre.”¹³ Ud fra dette kunne Nørlund konstatere, at kommunisterne under krigen og i den aktuelle modstand mod EF handlede i overensstemmelse med Dimitrovs lære: “I det praktiske arbejde for at udvikle folkebevægelsen mod EF får Dimitrovs argumentation ofte direkte aktuel betydning for os.” Villy Fuglsang befæstede derefter legitimiteten ved at placere Dimitrov i den kommunistiske bevægelse.¹⁴

Efter folkeafstemningen og den deraf følgende evaluering blev den “antimonopolistiske folkebevægelse” tillagt stor betydning. Gennem processen var der, ifølge DKP, vun-

DKP's mest brugte valgplakat op til folkeafstemningen i 1972, der tydeligt vægter det nationale spørgsmål højt. (Jespersen, Knud (red.): EEC (Fællesmarkedet) – hvad er det?, forside. Kbh. (DKP) 1971)

det erfaringer, som havde udviklet deltagernes politiske bevidsthed, aktionsevne og tro på aktionsenhedens potentielle forandringskraft. DKP var også bevidst om, at EF-modstanden – “støttet af brede massers aktive interesse og indsats” – var udtryk for en ny måde at føre politik på. Det var officielt en politik, DKP ville fortsætte, hvilket kom til udtryk ved parolen “folkemagt mod pengemagt”.¹⁵ Internt i partiet var der dog også modstand mod det brede samarbejde, der blev kritiseret for ikke stærkt nok at markere DKP's egen politik og for ikke at være kritisk nok over for især Socialdemokratiet.¹⁶

Det nationale argument

Allerede fra grundlæggelsen af den kommunistiske bevægelse har der været en national dimension i marxisme-leninismen. Marx og Engels skrev kun perifert om det nationale spørgsmål, idet de opfattede nationalismen som et borgerligt fænomen, der med udviklingen af kapitalismen ville forsvinde. Fundamentet blev især lagt med Lenins *Om nationernes selvbestemmelsesret* fra 1914, hvori han bl.a. skrev, at proletariatet kunne deltage i kampen for nationernes selvbestemmelse og støtte bourgeoisiet, hvis det var “... for at fremme den nationale fred... , for at fremme ligeberettigelse [eller] for at fremme de gunstige betingelser for klassekampen.” De nationale krav skulle dog altid være underordnet klassekampen. Proletariatet “... anerkender ligeberettigelsen og den lige ret til en nationalstat, men højere end alt andet sætter det forbundet mellem proletarer i alle lande, og det vurderer ethvert nationalt krav, enhver national løsrivelse ud fra arbejdernes klassekamps synsvinkel.”¹⁷ Selvom teksten var skrevet i russisk kontekst, har indgangsvinklen til problemstillingen været brugbar for kommunister i mange lande.

Et andet element i det nationale spørgsmål var de enkelte kommunistpartiers selvstændighed. I første del af mellemkrigstiden var selvstændigheden begrænset på grund af Kommunistisk Internationales og derigennem

Sovjetunionens og fra midten af 20'erne Stalins udbredte centralisering, men med folkefrontspolitikken vedtagelse i 1935 opstod der en teoretisk mulighed for større handlefrihed for de nationale kommunistiske partier. På Kominterns 7. kongres blev der gjort op med en revolutionær-nihilistisk forkastelse af nationen og den deraf kommunistiske isolering. Man anerkendte nationen og patriotismens positive betydning for folkets identitet, hvilket også banede vejen for udvikling af selvstændige nationale partier med egne idéer om konkrete nationale veje til socialismen. At troværdigheden af disse udmeldinger i begyndelsen var begrænset, viste forsvaret af den tysk-sovjetiske pagt.¹⁸ Først med Kominterns ophævelse i 1943 og med kommunisternes deltagelse i modstandskampen fik udmeldingerne fra 1935 mere substans.

I 1965 blev det af DKP formuleret direkte: “... vi mener, at Danmarks vej til socialisme må foregå i former, som bestemmes af vort lands betingelser og vor tids muligheder.”¹⁹ Udviklingen blev fuldført internationalt i 1969 på den internationale konference i Moskva, hvor det blev erklæret: “Ethvert kommunistisk parti er i sin virksomhed ansvarligt over for sin egen arbejderklasse. Ethvert kommunistisk partis nationale og internationale ansvar kan ikke adskilles. Marxister-leninister er på samme tid patrioter og internationalister, de forkaster såvel national snæverhed som fornægtelse eller undervurdering af nationale interesser og ligeledes tendensen til hegemonisme. De kommunistiske partier ... er tillige bannerførere for de virkelige nationale interesser i modsætning til de reaktionære klasser, som forråder disse interesser.”²⁰ I forbindelse med det nationale spørgsmål var DKP altså også forud for den internationale konferences vedtagelser.

Det nationale argument var i efterkrigstiden en naturlig del af DKP's politik. Et tydeligt eksempel er det politiske manifest, *Til samling for et frit Danmark*, fra DKP's 21. kongres i 1962. I manifestet fokuseredes der stærkt på det nationale og erfaringerne fra krigen: “Det officielle Danmarks politiske sam-

arbejde fra krigsårene og med besættelsesmagten er videreført. Med dets snævre topforhandlinger om alle afgørende spørgsmål bag folkets ryg ... antager det nu som før form af en klikes reaktionære, unationale sammensværgelse mod vort folks nationale og demokratiske frihed..." Danskerne må derfor tage stilling til, "... om Danmark fortsat skal bestå som de danskes land, eller om dets tusindårige selvstændighed som noget forældet kastes på møddingen."²¹ Det var denne linje, der blev videreført i EF-debatten.

Danmark eller Neuropa

At medlemskabet af EF ville betyde afgivelse af national selvbestemmelse og frihed var det centrale budskab i det nationale argument i DKP's politik, men det nationale inden for partiet stak dybere end det. Et diskussionsindlæg i tidsskriftet Tiden i foråret 1970 viser, hvor rummelig DKP var angående det nationale spørgsmål. Skribenten opfordrede generelt partiet til at styrke det "kulturel-nationale" aspekt, da det efter hans opfattelse var af lige så stor betydning som den økonomiske kamp. Med udgangspunkt i to strofer fra et digt af Jeppe Aakjær ("*... Din egen dag er kort,/ men slægtens lang;/ læg øret ydmygt til/ dens rod forneden:/ årtusind toner op i gråd og sang;/ mens toppen suser imod evigheden...*" (mit uddrag)), fremhævede skribenten den særlige danske identitet, som danskerne var i besiddelse af i kraft af deres "store historiske arv". Denne danske identitet skulle beskyttes. Da den yderligere havde sin særlige karakter i nær forbindelse med de øvrige nordiske lande og broderfolk, ansås et nordisk samarbejde som den nationale løsning for Danmark. De danske kommunister og arbejdere opfordredes til at samarbejde med kræfter "langt ind i de borgerlige rækker" for at modstå truslen om "Danmarks likvidering som nation", og derfor måtte DKP "slutte op omkring et stærkt, borgerlig-demokratisk Norden".²² Først senere skulle de socialistiske tiltag komme. Yderligere blev det foreslået (måske lidt kontroversielt), at der sideløbende med den nordiske inte-

gration måtte ske en kraftig militær oprustning i Danmark.²³

Dette nationalromantiske billede af Danmark var ikke enestående. Villy Fuglsang havde også en romantisk opfattelse af nationaliteten; "Der er vel ikke for nogen ærlig dansker grund til at skamme sig over ansvarsfølelse og respekt over for de, som i mere end 1000 år har formet og forsvaret vort land, dets økonomiske grundlag, dets fælles traditioner, kultur og sprog."²⁴ Samtidig pointeredes det dog, at denne nationale argumentation ikke var "forældet national isolationisme", da partiet ikke anså EF-spørgsmålet som et spørgsmål for eller imod internationalt samarbejde. DKP gik ind for internationalt samarbejde med Comecon og den 3. Verden samt i FN og Norden.²⁵ Det blev også pointeret, at den danske nationalitetsformulering – "... underforstået som en selvfølgelighed: dog aldrig [måtte ske] på et chauvinistisk grundlag, altså i modsætning til nogen som helst anden nation."²⁶ Denne selvfølgelighed gjaldt dog ikke for Tyskland.

DKP's nationalforståelse stod i høj grad, som generelt i Danmark, i modsætning til tyskheden.²⁷ For kommunisterne var de dårlige erfaringer med tyskerne møntet på Vesttyskland (DDR stod for det modsatte). (Vest-)tyskheden opfattedes som militaristisk og imperialistisk af natur. I Danmarks tilfælde havde det haft "katastrofale" konsekvenser, is specielt 1864 og 1940, og var nu i færd med at få det igen. Vesttyskland havde ikke forbedret sig siden 2. Verdenskrig, men havde opretholdt "fasciseringen som politisk-moralsk holdning". I sit væsen var det "brunt" og stadig mere aggressivt end nogensinde. Metoden havde til dels skiftet karakter mod monopolkapitalisme, men militarismen spillede f.eks. en rolle i NATO, hvor Danmark allerede var blevet underordnet i den dansk-tyske fælleskommando fra 1961.²⁸

Den aktuelle tyske stræben efter herredømmet i Europa kom til udtryk i EF-forhandlingerne, der blev sammenlignet med samarbejdet med Tyskland under 2. Verdenskrig, hvor politikere og ledende erhvervsfolk "solgte fædrelandet". At Danmark ikke krævede flere

TIDEN

VERDEN RUNDT

10 ☉ 1972 Efter folkeafstemningen ☉ Folketin-
gets åbningsdebat ☉ Kunstteori og dialektik ☉ In-
ternationalistisk politik ☉ Det nationale Spørgsmål

Tiden – Verden Rundt var DKP's månedlige tidsskrift. Artiklerne i *Tiden* blev skrevet af en forholdsvis begrænset skare af kommunister som f.eks. den ansvarshavende redaktør og partiets chefideolog Ib Nørlund. (*Tiden*, forside, nr. 10, 1972)

forbehold i optagelsesforhandlingerne, opfattedes ligeledes som en "kapitulation".²⁹

I *Klart nej til Fællesmarkedet* (DKP's største publiceringsmæssige satsning) fra marts 1972 var der også kraftig fokusering på det nationale. Den latente tyskerlede og frygten for tyskerne blev udnyttet. Tilhængernes EF-visioner sammenlignedes med Nazitysklands "Neuropa" under Hitler, og Danmark forventedes at blive en provins i et sådant Stortyskland, hvis landet blev medlem af EF. Kampen mod EF blev derfor opfattet som pendant til modstandskampen under krigen, hvor man kæmpede for "danskheden". Den "fædrelandsløse kapitalmagt" var stadig fjenden.³⁰ Udgangspunktet og målet for henholdsvis de tidligere tyske riger og Fællesmarkedet var det samme. Historien ville gentage sig, og resultatet blive 3. Verdenskrig.³¹ Alt i alt var kommunisternes forhold til Vesttyskland meget betændt.

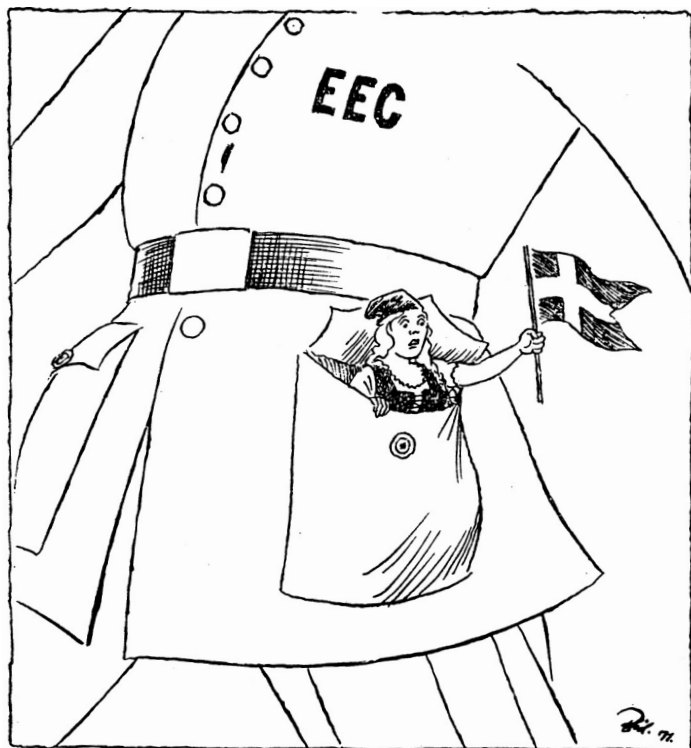
Denne meget kategoriske, nationale argumentation rettet direkte mod tyskerne blev først og fremmest repræsenteret af den ældre generation af kommunisterne med egne erfaringer fra besættelsen – som f.eks. Villy Fuglsang, Hans Scherfig og Carl Madsen. Ikke desto mindre fik den nationale argumentation en fremtrædende plads i DKP's kampagne mod EF – både i de vigtigste publikationer og i præsentationsprogrammet op til folkeafstemningen i radioen den 13/9 1972 (dog ikke i fjernsynsudgaven), og det blev betragtet som både et legitimt og populært argument. Under kampagnen var der dog som regel en lige vægtning af det nationale og det antimonopol-kapitalistiske. Dette blev billedligt udtryk af Knud Jespersen i hans afsluttende bemærkninger på landsmødet 19.-20. august 1972, hvor han foreslog deltagelse på et kommende Himmelbjergmøde, hvor der både skulle være "røde faner og dannebrogslag."³²

Det antimonopolkapitalistiske argument

Kernen i DKP's politik var trods alt det antimonopolkapitalistiske (det antimonopolisti-

ske) argument. Som det blev udtalt af Fuglsang i 1959, var det de store kapitalistiske koncerner (monopoler), der havde magten i Europa og i Danmark. Allerede året efter blev analysen udbygget med ideen om, at staterne var kommet i monopolerne i tjeneste. Efter kommunisternes opfattelse arbejdede storkapitalen i det skjulte, og fik staten til at handle på deres vegne gennem påvirkning af f.eks. embedsmænd og presse. Indirekte finansierede staten monopolerne gennem lovgivningen (f.eks. skattelovgivningen), hvor de blev favoriseret på en, for kommunisterne, helt urimelig måde. Yderligere profiterede monopolerne af den skattebetalte infrastruktur samt af forsknings- og uddannelsessystemet. Generelt var monopolerne i stand til at vælte deres udgifter over på den brede befolkning, mens de selv tildrog sig store profiler.³³ Overordnet blev dette system kaldt den statsmonopolistiske kapitalisme.

Overgangsformen til socialismen var blevet revideret i løbet af 60'erne. Teoretisk var det proletariske diktatur blevet udskiftet med fredelige nationale og demokratiske overgangsformer til socialismen. Arbejderklassen havde stadig den ledende rolle, men den skulle nu føre an i en politisk bred, national, antiimperialistisk og demokratisk kamp mod monopolerne. Målet var i første omgang et "progressivt demokratisk system" – for så senere at opbygge et socialistisk samfund.³⁴ Denne idé blev direkte udtrykt på DKP's 23. kongres i 1969: "Vejen til socialismen må ... gå igennem, at folkeflertallet i kampen for sine interesser og rettigheder føres til forståelse af, at de kun sikres ved at bryde, overvinde og afskaffe monopolkapitalens herredømme. Støttet på en sådan vilje og aktivitet i det arbejdende folk kan der oprettes *et demokratisk, antimonopolistisk styre*, som kan iværksætte de foranstaltninger, som sikrer samfundets omformning."³⁵ (Mine kursiveringer). Alt i alt var partiets antimonopolistiske argumentation altså til stede inden EF-modstanden rigtig blev aktuel i Danmark.

“Markedsminister Ivar Nørgård har i Bruxelles forelagt, at Danmarks selvbestemmelse skal bibeholdes i EEC. Hvis Danmarks selvbestemmelse skal bibeholdes i EEC, så bliver det ifølge Romtraktaten på denne måde.”

Gengivet fra: Sørensen, H.E.
(red.): Klart nej til Fællesmarkedet, s. 35. Skærbæk (Melbyhus) 1972)

Nej til EEC

Under kampagnen var det specielt Ib Nørlund, der stod for fremførelsen af det antimonopol-kapitalistiske argument. Nørlund fremhævede bl.a., at udviklingen havde medført og i stadig større omfang ville betyde, at mindre danske foretagender var blevet og ville blive "likvideret" på bekostning af monopoler – i stigende grad internationale firmaer. Det kapitalistiske Danmark havde bevæget sig mod en uundgåelig krise, som bl.a. kom til udtryk ved et stigende underskud på betalingsbalancen. Løsningen på krisen var for staten og monopolerne at indlemme Danmark i EF. For "det arbejdende folk" ville denne udvikling dog være katastrofal. I forvejen var det dem, der bødede for monopolernes stadig stigende udtagne profitter. Efter Nørlunds opfattelse var løsningen tværtimod at genoprette de nationale statsapparaters og økonomiers selvstændighed, for derigennem at bekæmpe de internationale monopolars dominans ved begrænsende regler.³⁶ På denne baggrund kunne der opstilles et klart valg, og op til folketingsvalget i 1971 var en af DKP's valgparoler derfor: "JA til en fremskridtspolitik og national selvstændighed – NEJ til EEC".³⁷

Den statsmonopolistiske udvikling ansås generelt for at være mere fremskreden i EF, dels fordi de private kapital- og produktionskoncentrationer var meget større og mere magtfulde i fællesmarkedslandene (specielt i Vesttyskland) end i Danmark, men også fordi monopolkapitalismen i særlig grad var i stand til at udnytte de overstatslige organer i EF. Dette gjorde monopolerne endnu mere magtfulde end inden for de nationale grænser.³⁸ Ifølge kommunisterne var ideen bag EF at styrke storkapitalen ved at åbne for større markeder for på længere sigt at styrke den europæiske kapital i en international kapitalistisk konkurrence med f.eks. amerikanske firmaer. I den marxistiske diskurs var kapitalkoncentrationen på tværs af landegrænserne basis. Overbygningen var den politiske integration, hvis proces blev fremskyndet med Rom-traktaten som institutionel ramme, der havde til formål at pleje kapitalens interesser.

I sidste ende bundede EF altså i magtpolitiske motiver styret af de europæiske, kapitalistiske stater og monopoler,³⁹ hvorfor dansk medlemskab af EF ville være et skridt i den forkerte retning i forhold til overgangen til socialismen.

Et andet element i den antimonopolistiske EF-modstand var den internationale, antiimperialistiske dimension, der byggede på teoriene omkring proletarisk internationalisme – der kort fortalt handlede om solidaritet og samarbejde med "progressive" kræfter i hele verden. I den forbindelse var arbejdet for dansk udmeldelse af NATO og forhindringen af et dansk medlemskab af EF et led i bekæmpelsen af den verdensomspændende imperialismen, som var anført af USA og rettet mod først og fremmest Sovjet.⁴⁰ I tidsskriftet Tiden blev der f.eks. foretaget sammenligninger mellem EF-modstanden og Vietnambevægelsen, og i det internationale perspektiv anbefalede et øget samarbejde med de socialistiske lande om et fælleseuropæisk projekt som alternativ til det imperialistiske EF.⁴¹ Denne dimension fik dog ikke en fremtrædende rolle i DKP's EF-kampagne.

I *Klart nej til Fællesmarkedet* var den antimonopolistiske kritik af EF mere konkret og mindre ideologisk. Her fokuseredes der mere på konsekvenserne for den enkelte af monopolernes styring af EF's politik. Ifølge artiklerne ville konsekvenserne f.eks. blive arbejdsløshed, øget bureaukrati, lønnedgang, afskaffelse af det danske arbejdsmarkeds forhandlingssystem, fagbevægelsens indflydelse ville falde, afskaffelse af det danske velfærdssystems sociale goder, afskaffelse af det progressive skattesystem med social skævvridning til følge og afskaffelse af landbrugets småbrug.⁴² Alt i alt opfattedes EF som en trussel mod goder og værdier som en større del af den danske befolkning værdsatte, og argumentationen var i overensstemmelse med EF-modstanden generelt. Linjen fortsatte i præsentationsprogrammerne i radioen og fjernsynet den 13/9 1972. De centralt placerede kommunister, Ib Nørlund, Knud Jespersen, Hans Scherfig, Hanne Reintoft, Gurli Madsen

“LO-formand Thomas Nielsens udtalelse om, at Fælledmarkedet er vejen til socialisme, har vakt munterhed i de monopolkapitalistiske kredse i EEC.”

Fra: Sig fra – mens tid er. Nej til monopolernes fællesmarked, Kbh. (DKP) 1972)

og Jørgen Jensen, var så konkrete omkring konsekvenserne af et medlemskab, at det anti-monopolkapitalistiske slet ikke nævntes direkte.⁴³

En diskursanalytisk vurdering

Frem til folkeafstemningen i 1972 havde DKP ingen nævneværdig indflydelse på den økonomiske værdifordeling, da de bl.a. ikke havde parlamentarisk indflydelse i Folketinget. Partiets muligheder bestod derfor først og fremmest i at prøve at påvirke den offentlige opinion, for derigennem at få indflydelse på fastsættelsen af værdierne i samfundet. I dette lys kan DKP's politik og argumentation ses som led i en kamp om symbolerne i det sproglige rum, hvilket også gjorde sig gældende, når deres argumentation eventuelt direkte handlede om en fordelingskamp.

Diskursanalysen fokuserer på fastsættelsen af værdierne i samfundet. Centralt i teorien er begrebet diskurs, der skal forstås som sprog udfoldet i en social praksis – som en kollektiv menings- og handlingshorisont.

Da politiske handlinger skal begrundes og legitimeres, drejer interessen på det politiske niveau over mod de ideologier og ideer samt teoretiske konstruktioner, som anvendes i den politiske praksis. Sproget bliver et politisk værktøj, ved at de forskellige diskurser fastlægger virkelighedens betydning, og virkelighedens objektivitet gøres til et sprogligt og dermed manipulerbart fænomen. Diskursanalysen tematiserer politik som antagonistiske konflikter mellem forskellige betydningsdannelser i den samfundsmæssige orden. Politisk konflikt og dominans bliver derved grundlæggende i udformningen af den samfundsmæssige organisering. Dette kommer til udtryk, når de sociale fænomeners mening og betydning skal fastlægges. Den politiske praksis bliver en strid om symbolerne.⁴⁴

Politik har dog også den modsatte funktion, da politik opbygger hegemoniske fællesskaber. Denne proces opfattes abstrakt som bestående af tre faser: 1) formuleringen af ideologisk diskurs (fælles sprog og symbolik), 2)

forbindelse af ideologisk diskurs med forskellige subjektspositioner (uensartede aktører) og 3) effekten: en socialiseringsproces, hvor skabelsen af helt nye interesser og holdninger (det hegemoniske projekt) er tilendebragt. De hegemoniske projekter fjerner dog ikke konfliktdimensionen, da de også er antagonistisk funderede i den forstand, at de udstikker grænser i forhold til konkurrerende grupper.⁴⁵

Som et forsøg på en operationalisering af diskursanalysen som analyseredskab har Gamson & Modigliani givet et systematiseret bud på kriterierne for en "policypakke". En sådan pakke er ifølge Gamson & Modigliani en symbol-/sprogpakke, der består af tre elementer: 1) framing devices: fortolkningsredskaber, 2) reasoning devices: retfærdiggørelse af tiltag og 3) en policyposition: en holdning for eller imod.⁴⁶

DKP's policypakke

Der kan peges på mange forskellige antagonistiske konflikter og hegemoniske projekter i forhold til DKP. Én antagonistisk konflikt opstod i kraft af de forskellige holdninger til EF udtrykt af henholdsvis ja- og nejsiden i kampagnen frem til folkeafstemningen. For at DKP kunne "vinde" den konflikt – helt konkret ved folkeafstemningen, men også mere indirekte ved at skabe goodwill omkring partiet bl.a. i forhold til kommende folketingsvalg og indflydelse i forskellige organisationer f.eks. Folkebevægelsen mod EF – måtte partiet derfor i første omgang sætte sine egne ord på situationen. Dette blev bl.a. gjort i tidskriftet Tiden og i DKP's øvrige publikationer, men selvfølgelig også mundtligt ved utallige taler, møder og samtaler. De måtte prøve at gøre sig gældende i skabelsen af det fælles sprog og den fælles symbolik, der opstod omkring EF-problematikkerne. Konkret måtte de beskrive og forklare (manipulere opfattelserne af) konsekvenserne ved EF og et eventuelt dansk medlemskab for de forskellige deltagere i den politiske debat.

Processen udmøntede sig overordnet set i mindst tre forskellige processer – tre forskelli-

ge hegemoniske projekter. I første omgang knyttede projektet sig til partiet, hvor der skulle skabes konsensus omkring problemerne i forhold til emnet. Den gældende kommunistiske ideologi (diskurs) skulle tilpasses de aktuelle omstændigheder, og som det er fremgået startede denne proces for de tre centrale områder i DKP's politik i forhold til EF ikke først i 1970. De to andre hegemoniske projekter bestod i forbindelsen mellem partiet og henholdsvis de andre politiske deltagere i den organiserede EF-modstand og de mere brede lag i befolkningen, som DKP også havde en interesse i at påvirke. I praksis vil det dog være umuligt at adskille projekterne fra hinanden, da de er foregået i kompleks interaktion, og det skal derfor også pointeres, at kommunisternes terminologi i forbindelse med EF-debatten ikke kun bestod af egne konstruktioner. Den brugte symbolik var i betydelig grad overtaget fra den øvrige EF-modstand. Som jeg f.eks. har været inde på i forbindelse med partiets meget konkrete og mindre ideologiske kritik af EF i *Klart nej til Fællesmarkedet* og i præsentationsprogrammerne i radioen og fjernsynet, var sprogbrugen også forskellig fra forum til forum, hvilket må bunde i DKP's vurdering af de forskellige målgruppers kulturelle resonanser.

Med diskursanalysen kan man opfatte både DKP's samlede politik i forhold til EF og henholdsvis "det brede politiske samarbejde", "det nationale argument" og "det antimonopolkapitalistiske argument" som policypakker. Her vil jeg dog arbejde med DKP's politik og argumentation som én pakke, der indeholdt følgende fortolkninger af problemerne ("framing devices"):

1) *Metaforer* der symboliserede forskellige elementer i EF-modstanden, f.eks. "fuldmagt til fremmede magter"⁴⁷, "Danmark kastes på møddingen", "Danmarks likvidering som nation", "at sælge fædrelandet", "hen over hovedet på befolkningen"⁴⁸, "de ansigtsløse bureaukrater i Bruxelles"⁴⁹ og "arbejderklassen er nationens ryggrad"⁵⁰.

2) *Eksempler* – udtryk, der refererede til historiske begivenheder og læresætninger, blev der også gjort flittigt brug af. Der blev henvist direkte til historiens gentagelser gennem paralleliseringer til det 1., 2. og 3. Tyske Rige og den 1. og 2. Verdenskrig samt konkrete årstal som 1864 og 1940, der har en særlig dansk symbolværdi. Den dominerende reference var dog 2. Verdenskrig, hvor den helt centrale analogi var sammenligningen mellem modstandskampen og EF-modstanden.

3) *Samleudtryk* som "folkemagt mod penge-magt" blev et af de mest centrale paroler i EF-modstanden. Et udpræget kommunistisk, terminologisk udtryk var "stormonopolernes fællesmarked"⁵¹.

4) *Etiketter* var der også mange af. De opdelte sig generelt i positive: "det arbejdende folk", "arbejderklassen", "progressive", "det nordiske broderfolk" og "fædrelandet"; og i negative: "fædrelandsløse kapitalmagt", "reaktionære klasser", "de gamle politikere", "teknokrater", "top-skrankepaver"⁵² og "ekspert"-propagandister"⁵³. Endelig kan "EEC" også opfattes som en etikette. Den henviste til, at Fællesmarkedet var noget fremmed og udansk. I tidsskriftet Tiden blev betegnelsen brugt frem til og med 1971, men i andre sammenhænge blev den brugt kampagnen ud.

5) Endelig blev der produceret et væld af *visuelle billeder* i form af f.eks. Herluf Bidstrups satiriske tegninger.

Retfærdiggørelsen af de forskellige tiltag ("reasoning devices") indeholdt for DKP's vedkommende generelt betragtet og meget sammenfattet den overordnede kausalbetragtning, at det kapitalistiske system medførte politikerens unationale handlen i monopolernes tjeneste og det underliggende moralske grundprincip, at det arbejdende folk i Danmark skulle have fuld udbytte af deres selvskabte værdier.

I det hele taget fremgår det tydeligt, at symbolikken i DKP's fortolkning af problemerne og retfærdiggørelsen af tiltagene skabte en opfattelse af "dem" og "os" som diametrale modsætninger, der for DKP gjorde policypositionen helt klar: "Nej til EEC".

Afslutning

DKP's politik i forhold til EF indeholdt tre centrale dele: bredt politisk samarbejde samt national og antimonopolkapitalistisk argumentation. Det brede samarbejde byggede både på praktiske erfaringer fra besættelsen, Atomkampagnen og Vietnambevægelsen og på teoretiske overvejelser, der specielt blev udviklet i løbet af 60'erne, men også havde rødder tilbage til Dimitrovs folkefrontspolitik. I 1969 blev kursen slået fast med DKP's 23. kongres, med den internationale konference af kommunistiske partier i Moskva og med deltagelsen i Vietnam 69. I perioden 1970-72 udmøntede det brede politiske samarbejde sig først og fremmest i deltagelsen i Fællesudvalget mod EF-medlemskab/Folkebevægelsen mod EF.

Det nationale argument byggede ligeledes på praktiske erfaringer (og følelser) fra i særlig høj grad 2. Verdenskrig og teoretiske overvejelser, der havde rødder tilbage til Lenin og Dimitrov. Med udgangspunkt i Kominterns ophævelse i 1943 udviklede DKP sig i efterkrigstiden til et nationalt parti, der først og fremmest stod til ansvar over for de danske arbejdere. På partiets 22. kongres i 1965 blev dette formuleret direkte, og internationalt blev det slået fast på konferencen i Moskva i 1969. Under EF-kampagnen fik det nationale argument en fremtrædende rolle. Hovedbudskabet var, at et medlemskab af EF ville betyde afgivelse af national suverænitet og frihed. EF-modstanden blev derfor generelt sammenlignet med modstandskampen under krigen. For enkelte kommunister overskyggede det nationale og den deraf afledte tyskerlede næsten kampen mod kapitalismen. Det nationale argument blev opfattet som et både legitimt og populært argument, men som regel blev det vægtet lige med det antimonopolkapitalistiske argument.

Byggende på marxistisk-leninistiske analyser af det kapitalistiske samfund var kritikken af monopolkapitalismen kerneargumentet i DKP's argumentation. I løbet af 60'erne blev argumentet videreudviklet med ideen om den statsmonopolistiske kapitalisme, og fra 1969

blev den proletariske revolution teoretisk også udskiftet med fredelige nationale og demokratiske overgangsformer til socialismen. Da statsmonopolkapitalismen generelt ansås som mere fremskreden i EF, var et dansk medlemskab af Fællesmarkedet et skridt i den forkerte retning, og en antimonopolistisk-demokratisk folkebevægelse var nødvendig. I kontakten med de mere brede lag i befolkningen fik den ideologiske kritik dog en noget mere konkret karakter, som var i overensstemmelse med EF-modstanden generelt.

Ud over de historiske betingelser byggede DKP's politik samtidig også på konkrete sproglige konstruktioner. Da de kortsigtede mål var at vinde folkeafstemningen og generel indflydelse, måtte partiet markere sig i kampen om symbolerne. Dette skete for DKP's vedkommende i bl.a. tidsskriftet *Tiden* og de andre publicerede tryksager gennem dannelse af policypakker. Ved hjælp af metaforer, eksempler, samleudtryk, etiketter og visuelle billeder og retfærdiggørelsen af tiltagene blev partiets politik i forhold til EF skabt.

I kraft af at Danmark blev medlem af EF fik DKP ikke umiddelbar succes, men at EF-kampagnen havde en stor betydning for, at partiet kom i folketinget i 1973 og fik stor indflydelse i Folkebevægelsen mod EF også fremover, kan der nok ikke herske tvivl om. Interessant kunne det derfor også være at undersøge, hvordan DKP's politik og argumentation i forhold til EF – DKP's policypakke om man vil – udviklede sig i takt med formaliseringen af Folkebevægelsen mod EF og kommunisters arbejde deri.

Noter

1. Torsten B. Olesen & Johnny Laursen, *Det europæiske markedsskisma, 1960-72*, i Tom Swienty (red.), *Danmark i Europa, 1945- 93*, Kbh. 1994, s. 128, 131.
2. Søren Hein Rasmussen har sammenlignet kommunisternes indsats i de store folkebevægelser med: "... bikubens arbejdere, som slider og slæber for det fælles men som ikke får meget til sig selv." (Søren Hein

Rasmussen, *Sære alliancer*, Politiske bevægelser i efterkrigstidens Danmark, Viborg 1997, s. 281).

3. *Programsamling*, Udtalelser, erklæringer og programmer vedtaget på Danmarks kommunistiske Partis kongresser, landskonferencer og landsmøder 1952-1974, Kbh. (Tiden) 1975, s. 7ff, 12f, 16 (1952): Det danske folks vej.

4. Villy Fuglsang, *Fællesmarkedet – monopolernes jernhæl*, Kbh. (Tiden) 1959, s. 2, 4, 6.

5. *Programsamling*, 1975, s. 40 (1965): Nye veje for Danmark.

6. Som note 2, s. 51f, 58f, 62.

7. *Programsamling*, 1975, s. 44, 51 (1969): Veje for venstrekræfterne til demokrati og socialisme.

8. Ida Frederikke Ferdinand, *Aktionsenhed, solidaritet, folkebevægelse*, Ex. fra DKP's arbejde for enhed i Vietnambevægelsen og Folkebevægelsen mod EF, Århus (Historisk Revy) 1980, s. 14. Citaterne er hentet fra en publiceret udtalelse fra 23. kongres i tidsskriftet Tiden, 1969 (nr. 3).

9. *Den internationale konference af kommunistiske partier, Moskva 1969*, Kbh. (Tiden) 1971, s. 23.

10. *Den internationale konference*, 1971, s. 26.

11. Tidsskriftet Tiden, 1970, s. 201: Partidokument: Stop luskeriet om fællesmarkedet, s. 200-201 (nr. 8-9).

12. Pagtpolitikken (1939-1941) tilbagevendende til ultravenstrelinjen nævnes ikke.

13. Citatet er Ib Nørlands gengivelse af Dimitrov. (Tiden, 1972, s. 164: Ib Nørland: Dimitrov og de danske kommunister, s. 163-166 (nr. 7-8)).

14. Tiden, 1972, s. 164, 166: Ib Nørland: Dimitrov og de danske kommunister, s. 163-166 (nr. 7-8) og Villy Fuglsang: Georgi Dimitrov – et biografisk rids, s. 167-177 (nr. 7-8).

15. Tiden, 1972, s. 222: Efter folkeafstemningen (tillæg til diskussionsgrundlag for kommende 24. kongres udarbejdet af en kommission nedsat af centralkomiteen), s. 221-225 (nr. 10).

16. Udtrykt i Rapport fra den ekstraordinære distriktskonference i Ballerup-Skovlunde-Måløv (27/11 1972), Skrivelse vedtaget på distriktskonference i Storstrøms Amt (uden dato), Carl Madsen på 24. kongres, Odd Fellowpalæet den 12/1 1973 (manuskript), Indlæg i kongresdebatten, Carl Madsen. (DKP-arkivet, nr. 921, ABA, kasse 26: 24. kongres 1973).

17. V. I. Lenin, Om nationernes Selvbestemmelsesret (1914), fra Lenin, *Udvalgte Værker*, bd. 5, Kbh. (Tiden) 1950, s. 162-65.

18. Jon Torsten Lange, *Fælles Kamp mod folkets fjender*, DKP: enheds- og folkefrontspolitik, 1934-38, speciale ved Institut for Historie, Københavns Universitet 1993, s. 87, 92.

19. *Programsamling*, 1975, s. 41 (1965): Nye veje for Danmark.

20. *Den internationale konference*, 1971, s. 37.

21. *Programsamling*, 1975, s. 32f (1962): Til samling for et frit Danmark.

22. Parallelt med NORDEK-forhandlingerne var DKP officielt optaget af et nordisk samarbejde som et neutralt alternativ udenfor NATO. (Tiden, 1970, s. 36: Partidokument: Nordek – for selvstændighed, s. 36 (nr. 2)).

23. Tiden, 1970, s. 52-56: Diskussionsindlæg: Ole Lindquist: Nøgleordet er: Norden. Lidt om vort kommunistiske partis opgaver, s. 49-56 (nr. 3).

24. Tiden, 1970, s. 170: Villy Fuglsang: Nu sælger de igen fædrelandet, s. 163-173 (nr. 8-9).

25. Tiden, 1972, s. 88: Villy Fuglsang: "Europæere" og "ikke-europæere" før og nu, s. 88-92 (nr. 4-5).

26. Tiden, 1970, s. 52 (se note 23).

27. For DKP's vedkommende blev Vesttyskland den europæiske fjende nummer et i løbet af 50'erne – i takt med Vesttysklands genopbygning.

28. Tiden, 1970, s. 49ff (se note 23).

29. Tiden, 1970, s. 163f (se note 24).

30. H. E. Sørensen (red.), *Klart nej til Fællesmarkedet*, Skærbæk (Melbyhus) 1972, s. 6, 8: Hans Scherfig: Neuropa, s. 5-8.

31. Som note 30, s. 13, 18: Carl Madsen: Fællesmarkedet – Det fjerde Rige – Den tredje krig, s. 9-18.

Mange lignende nationalistiske og antityske udsagn blev udtrykt i løbet af kampagnen: f.eks.: "Vi vil ikke lade hverken tyske eller andre spekulanter skamfere vort land!" (EF-informationsbrev nr. 3, Kbh. (DKP) primo februar 1972).

32. *DKP-arkivet*, kasse 59: DKP's landsmøde 19.-20./8 1972.

33. *Programsamling*, 1975, s. 24 (1960): Kommunisternes program for fornyelse af demokratiet.

34. Steen Bille Larsen, *Kommunisterne og arbejderklassen*, En politisk biografi, Kbh. (Tiderne skifter) 1977, s. 170. Larsen referere til en udvikling, der blev fuldbåret på Den internationale konference i 1969, hvor der i hoveddokumentet bl.a. stod at kommunisterne udtalte sig for et bredere samarbejde (*Den internationale konference*, 1971, s. 23). Jeg vil dog mene, som jeg også har været inde på i forbindelse med "det brede samarbejde" og "det nationale argument", at også denne idé allerede inden konferencen var inkorporeret i DKP's politik, hvilket ikke er det samme som, at det ikke var af stor betydning for DKP, at der var denne internationale overensstemmelse.

35. *Programsamling*, 1975, s. 48 (1969): Veje for venstrekræfterne til demokrati og socialisme.

36. Tiden, 1971, s. 2f: Ib Nørland: Problemer i kampen mod de internationale monopolers, s. 1-5 (nr. 1).

37. Tiden, 1971, s. 223: Partidokument: Kommunisternes valgopråb, s. 223-225 (nr. 9). DKP's valgstrategi satsede dog ikke udelukkende på kampen mod EF, da der var en intern bekymring (udtrykt i et refe-

rat fra kandidatmøde afholdt i Ålborg den 22-23/5 1971) for derved ikke at markere sig stærkt nok i forhold til SF. (DKP-arkivet, kasse 617: Valgmateriale 1954-81).

38. Ib Nørlund, *Kommunisterne og Europa*, Kbh. (DKP) 1972, s. 2.

39. Knud Jespersen (red.), *EEC (Fællesmarkedet) – hvad er det?*, Kbh. (DKP) 1971, s. 7f, 28.

40. Knud Jespersen, *Proletarisk internationale*, Kbh. (Clarté) 1971, s. 9.

41. *Tiden*, 1972, s. 83, 87; Ib Nørlund: Den internationale situation. Tale på centralkomiteens møde den 6/5 1972, s. 81-87 (nr. 4-5) og *Tiden*, 1972: 256; Ib Nørlund: Nye problemer i kampen mod EF, s. 253-257 (nr. 11-12).

42. Som note 30, s. 27, 28-31, 33, 48, 54.

43. *DKP-arkivet*, kasse 596: EF-afstemning oktober 1972.

44. Jens Peter Frølund Thomsen, *Moderne Politikbegreber*, Introduktion til systemanalyse, marxisme og diskursanalyse, Århus 1997, s. 81f.

45. Som note 44, s. 98ff.

46. W. A. Gamson & A. Modigliani, *The Changing Culture of Affirmative Action*, *Research in Political Sociology*, Vol. 3, 1987, s. 137-77, s. 143, 175.

47. *EF-informationsbrev* nr. 12, Kbh. (DKP) 1972.

48. *EF-informationsbrev* nr. 2, Kbh. (DKP) januar 1972.

49. *Vær aktiv mod Fællesmarkedet*, Kbh. (DKP) 1972.

50. *Tiden*, 1972, s. 221 (nr. 10): Efter folkeafstemningen.

51. *Tiden*, 1971, s. 95 (nr. 4-5): Partidokument: 1. maj-appel fra DKP.

52. *EF-informationsbrev* nr. 4, Kbh. (DKP) medio februar 1972.

53. *Sig fra – mens tid er*, Nej til monopolernes fællesmarked, Kbh. (DKP) 1971.

Abstract

Jesper Jørgensen: The politics of the Danish Communist Party prior to the EEC election 1972, *Arbejderhistorie* 3/2001, s. 1-16.

The politics of the DKP is examined using a discourse analytical approach focusing on the party's attitude to the Common Market as a policy package which had three main elements: a broad political alliance together with national and antimonopoly capitalist arguments. Broad political work was based upon both practical experiences from the wartime occupation, the ban the bomb campaign and the movement against the Vietnam War and theoretical considerations that were in particular developed during the 1960's but which also had roots back in the Popular Front politics of Dimitrov. First and foremost the national argument built upon what was experienced during the Second World War and deliberations in theory that can be traced back to Lenin and Dimitrov. The central point made was that membership of the Common Market would mean giving up national sovereignty and freedom while opposition to joining was likened to the resistance fight during the War. For a few communists the national question with its accompanying anti-German associations nearly overshadowed the fight against capitalism. However, the Marxist Leninist analysis of capitalist society lay at the core of the Party's point of view. Through its contact, though, with the broad mass of the population the ideological critique took on the same very concrete character, which was in harmony with the overall opposition to the Common Market.

Jesper Jørgensen, stud.mag. i historie og teoretisk antropologi, Aarhus Universitet
Helgenæsgade 2, 1. tv., 8000 Århus C
Email: jesperjaarhus@hotmail.com